

Asia C-581/23

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

21.9.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Hof van beroep te Antwerpen (Belgia)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

13.9.2023

Valittaja:

Beevers Kaas BV

Vastapuolet:

Albert Heijn België NV

Koninklijke Ahold Delhaize NV

Albert Heijn BV

Ahold België BV

Väliintulija:

B.A. Coöperatieve Zuivelonderneming Cono

Pääasian kohde

Pääasiassa on kyse muutoksenhausta ondernemingsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpenin (Antwerpenin kauppatuomioistuin, Antwerpenin osasto, Belgia) puheenjohtajan 9.7.2021 nopeutetussa menettelyssä (kort geding) antamaan tuomioon, jolla hylättiin perusteettomana kieltovaatimus, jonka Beevers Kaas BV oli esittänyt talouslainsäädännöstä 28.2.2013 annetun lain (Wetboek van economisch recht) VI.104 §:n nojalla ja joka koski sitä, että vastapuolten väitettiin kolmantena osapuolena osallistuneen sopimusrikkomukseen.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

SEUT 267 artiklaan perustuva ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 20.4.2010 annetun komission asetuksen (EU) N:o 330/2010 4 artiklan b alakohdan i alakohdan – joka sisältää rinnakkaista määräämistä koskevan edellytyksen (voorwaarde van de parallele oplegging) [englanniksi: parallel imposition requirement] – tulkintaa. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, täyttääkö pääasiassa kyseessä oleva yksinmyyntisopimus, joka on tyypillinen esimerkki asetuksessa (EU) N:o 330/2010 tarkoitetusta vertikaalisesta sopimuksesta, rinnakkaista määräämistä koskevan edellytyksen, jonka mukaan toimittajan on suojeltava yksinoikeudella toimivaa jakelijaansa siltä, että sen muut ostajat Euroopan talousalueella harjoittavat aktiivista myyntiä yksinoikeudelliselle alueelle.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Voidaanko katsoa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 20.4.2010 annetun komission asetuksen (EU) N:o 330/2010 4 artiklan b alakohdan i alakohtaan sisältyvä rinnakkaista määräämistä koskeva edellytys täyttyy ja että toimittaja, joka täyttää asetuksen (EU) N:o 330/2010 muut edellytykset, voi näin ollen lainmukaisesti kieltää yhden ostajansa aktiivisen myynnin toisen ostajan yksinoikeusalueelle, pelkästään sen toteamuksen perusteella, että muut ostajat eivät aktiivisesti myy kyseiselle alueelle? Voidaanko toisin sanoen muiden ostajien ja toimittajan välisen aktiivisen myynnin kieltävän sopimuksen olemassaolo osoittaa riittävällä tavalla pelkästään sen perusteella, etteivät kyseiset muut ostajat aktiivisesti myy yksinoikeusalueelle?
2. Voidaanko katsoa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 20.4.2010 annetun

komission asetuksen (EU) N:o 330/2010 4 artiklan b alakohdan i alakohtaan sisältyvä rinnakkaista määräämistä koskeva edellytys täyttyy ja että toimittaja, joka täyttää asetuksen (EU) N:o 330/2010 muut edellytykset, voi näin ollen lainmukaisesti kieltää yhden ostajansa aktiivisen myynnin toisen ostajan yksinoikeusalueelle, kun toimittaja saa muiden ostajiensa suostumuksen vain siinä tapauksessa, että ne aikovat aktiivisesti myydä kyseiselle yksinoikeusalueelle? Vai edellytetäänkö pikemminkin, että tällainen suostumus on saatu toimittajan kaikilta ostajilta riippumatta siitä, aikovatko ne aktiivisesti myydä yksinoikeusalueelle?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

SEUT 101 artiklan 1 ja 3 kohta

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 20.4.2010 annetun komission asetuksen (EU) N:o 330/2010 4 artiklan b alakohdan i alakohta

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 10.5.2022 annetun komission asetuksen (EU) 2022/720 1 artiklan 1 kohdan h alakohta

Vertikaalisista rajoituksista annettujen Euroopan komission suuntaviivojen (EUVL 2010, C 130, s. 1, jäljempänä vuoden 2010 suuntaviivat) 25 kohdan a alakohta ja 51 kohta

Vertikaalisista rajoituksista annettujen Euroopan komission suuntaviivojen (EUVL 2022, C 248/1, s. 1, jäljempänä vuoden 2022 suuntaviivat) 122 kohta

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Talouselainsäädännöstä 28.2.2013 annetun lain (Wetboek van economisch recht, jäljempänä WER) VI.1 § ja VI.104 §

Yhteenveto tosiseikoista ja pääasian käsittelyn vaiheista

- 1 Valittaja Beever Kaas BV on Beemster-juuston yksinoikeudella toimiva jakelija Belgiassa, ja se ostaa kyseisen juuston sen tuottajalta B.A. Coöperatieve Zuivelonderneming Conolta (jäljempänä Cono). Valittajan ja Conon välillä on ollut 1.1.1993 alkaen voimassa yksinmyyntisopimus, jonka 1.3 artiklassa määrätään, että valittajan yksinoikeudet kattavat kaiken Beemster-juuston myynnin Belgiaan ja Luxemburgiin sijoittautuneille ostajille (jäljempänä yksinmyyntisopimus).

- 2 Vastapuolilla on valintamyymälöitä Belgiassa ja Alankomaissa. Ne ostavat Beemster-juustoja, joita Cono tuottaa Belgian ja Luxemburgin ulkopuolisille markkinoille.
- 3 Valittajan mukaan yksinmyyntisopimuksen 4.1 artiklassa vahvistettu Conon sitoumus olla sopimuksen voimassaoloaikana toimittamatta Belgiassa tai Luxemburgissa tavaramerkillä ”Beemsterkaas” varustettua juustoa kolmansille osapuolille sisältää aktiivista myyntiä koskevan kiellon, minkä vastapuolet kiistävät.
- 4 Koska valittaja katsoo, että vastapuolet loukkaavat hyvää kauppatapaa harjoittamalla Belgiassa toimintaa, joka suoraan tai välillisesti johtaa siihen, että valittajan yksinmyyntisopimukseen perustuvia yksinoikeuksia loukataan, huolimatta siitä, että vastapuolet ovat tienneet, että kyseinen sopimus sitoo Conoa, se esitti alioikeudessa WER:n VI.104 §:n mukaisen kieltovaatimuksen, joka koski osallisuutta sopimusrikkomukseen kolmantena osapuolena ja joka hylättiin 9.7.2021 annetulla tuomiolla.
- 5 Valittaja valitti 30.8.2021 kyseisestä tuomiosta ennakkoratkaisua pyytävään tuomioistuimeen.
- 6 Cono tuli 17.12.2021 vapaaehtoisesti väliintulijaksi tähän menettelyyn.

Pääasian asianosaisten keskeisimmät argumentit

- 7 Vastapuolet riitauttavat ensinnäkin yksinmyyntisopimuksen sisällön ja soveltamisalan ja väittävät, että siinä ei velvoiteta Conoa suojelemaan valittajaa muiden jakelijoiden aktiiviselta myynniltä, joten kyseessä ei voi olla sopimusrikkomus, johon ne olisivat voineet kolmansina osapuolina osallistua.
- 8 Valittaja väittää, että yksinmyyntisopimuksen 1.3 ja 4.1 artiklasta käy selvästi ilmi, että Conon ja valittajan tarkoituksena oli suojella valittajaa Belgiassa ja Luxemburgissa yksinoikeudella toimivana jakelijana Conon tai muiden jakelijoiden aktiiviselta myynniltä. Valittaja toteaa lisäksi, että saatuaan tietää vastapuolten suunnitelmasta avata valintamyymälöitä Belgiassa, se muistutti 20.1.2011 päivätyllä kirjeellä Conoa tämän velvollisuudesta kieltää muita asiakkaitaan, vastapuolet mukaan lukien, myymästä aktiivisesti yksinmyyntisopimuksen kattamia tuotteita Belgiaan tai Luxemburgiin. Cono ilmoitti 14.2.2011 päivätyllä kirjeellä vastapuolille aktiivista myyntiä koskevan kiellon olemassaolosta ja Conon velvollisuudesta määrätä tämä kiello muille ostajilleen. Vastapuolten Conolle lähettämistä sähköpostiviesteistä käy lopuksi ilmi, että ne tunnustivat jälleenmyyntikiellon olemassaolon.
- 9 Vastapuolet katsovat, ettei yksinmyyntisopimus täytä kilpailuoikeudellisia edellytyksiä, joilla jälleenmyyntikielto voitaisiin oikeuttaa. Ne viittaavat tältä osin SEUT 101 artiklan 1 ja 3 kohtaan (jossa kielletään kilpailua rajoittavat sopimukset ja todetaan, että kyseistä kielloa ei sovelleta yritysten välisiin sopimuksiin, jotka

edistävät tavaroiden tuotannon tai jakelun parantamista) ja ryhmäpoikkeusasetukseen (EU) N:o 330/2010, jossa säädetään, että vertikaalisen sopimuksen kohteena olevat tietyt vakavimmat kilpailunrajoitukset eivät ole oikeutettuja poikkeukseen. Poikkeusta ei näin ollen sovelleta mainitun asetuksen 4 artiklan b alakohdassa tarkoitettuihin vertikaalisiin sopimuksiin, joiden tarkoituksena on suoraan tai välillisesti rajoittaa alueita tai asiakkaita, joille sopimuspuolena oleva ostaja voi myydä sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai palveluja, jos tämä ei rajoita ostajan asiakkaiden harjoittamaa myyntiä (4 artiklan b alakohdan i alakohta). Vastapuolet katsovat tämän perusteella, että aktiivisen myynnin rajoittamisen on täytettävä kolme kumulatiivista edellytystä, jotka ovat ensinnäkin se, että toimittaja on nimennyt yksinoikeudella toimivan jakelijan tietylle alueelle (tai asiakasryhmälle), toiseksi se, että jakelijan, jolle aktiivisen myynnin rajoitus on määrätty, asiakkaiden harjoittamaa myyntiä ei rajoiteta, ja kolmanneksi se, että toimittajan on suojeltava yksinoikeudella toimivaa jakelijaa siltä, että kaikki muut toimittajan ostajat Euroopan talousalueella harjoittavat aktiivista myyntiä sen alueelle (tai asiakasryhmälle); viimeksi mainittua edellytystä nimitetään rinnakkaista määräämistä koskevaksi edellytykseksi. Vastapuolet väittävät, että yksinmyyntisopimus ei täytä viimeksi mainittua edellytystä.

- 10 Valittajan mukaan asetuksen (EU) N:o 330/2010 4 artiklan b alakohdan i alakohdassa ei säädetä rinnakkaista määräämistä koskevasta edellytyksestä. Se kiistää, että vakavimpaan rajoitukseen liittyvää poikkeusta sovelletaan vain, jos nämä kolme edellytystä täyttyvät. Conon yksinmyyntisopimuksessa vahvistettu suoja valittajan yksinmyyntialueelle tapahtuvaa aktiivista myyntiä vastaan kuuluu näin ollen asetuksen (EU) N:o 330/2010 4 artiklan b alakohdan i alakohdassa säädetyn poikkeuksen soveltamisalaan ja merkitsee sallittua kilpailunrajoitusta.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 11 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin ratkaisi 27.4.2022 antamallaan välituomiolla yksinmyyntisopimuksen sisältöä ja soveltamisalaa koskevan kiistakysymyksen valittajan hyväksi. Lisäksi se lykkäsi asian käsittelyä pyytääkseen Belgische Mededingingsautoriteitia (Belgian kilpailuviranomainen, jäljempänä BMA) toimittamaan kirjalliset huomautuksensa siitä, onko yksinmyyntisopimus kilpailuoikeuden mukainen.
- 12 BMA:n mukaan rinnakkaista määräämistä koskevan edellytyksen on täytyttävä, jotta aktiivista myyntiä voidaan lainmukaisesti rajoittaa. Kyseistä edellytystä on nimittäin tulkittava kilpailusäännöissä ja erityisesti SEUT 101 artiklassa ja WER:n IV.1 §:ssä tarkoitetun käsitteen ”sopimus” valossa, mikä tarkoittaa, että tahtojen yhtyminen ja jakelijoiden nimenomainen tai hiljainen suostumus noudattaa toimittajan ohjeita voidaan johtaa osapuolten toiminnasta (tosiasiallinen noudattaminen).

- 13 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että valittaja on osoittanut, että vastapuolet ovat suostuneet aktiivista myyntiä koskevaan kieltoon ainakin hiljaisesti, mutta ettei ole olemassa näyttöä siitä, että kaikki muut jälleenmyyjät olisivat nimenomaisesti suostuneet kyseiseen kieltoon. Tuomioistuin huomauttaa tältä osin, ettei asetuksesta (EU) 330/2010 tai vuoden 2010 suuntaviivoista ilmene, miten toimittajan on ilmoitettava aktiivisen myynnin kiellosta muille ostajilleen tai miten näiden ostajien on hyväksyttävä kyseinen kiello.
- 14 BMA:n mukaan ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin voi päätellä, että muut jälleenmyyjät ovat hiljaisesti suostuneet aktiivisen myynnin kieltoon, pelkästään sen perusteella, ettei yksikään näistä jälleenmyyjistä ole myynyt Conolta ostettuja Beemster-tuotteita Belgiassa. Vastapuolet ovat tältä osin eri mieltä ja väittävät, että kyse on hiljaisesta suostumuksesta vain, jos osoitetaan, että ajankohtana, jona valittajalle myönnettiin yksinmyyntioikeus, Conon käytännöstä, jonka mukaan Alankomaista ostettuja Beemster-tuotteita ei aktiivisesti myydä Belgiassa, ilmoitettiin kaikille kyseisenä ajankohtana toimiville hyväksytyille jälleenmyyjille ja että kutakin niistä vaadittiin noudattamaan kyseistä kielloa.